

Arkivyskupo Mečislovo Reinio pedagoginių idėjų sklaida Lietuvoje veikiančiose katalikiškose mokyklose

Nerijus Pipiras

Vytauto Didžiojo Universitetas, K. Donelaičio g. 58, 44248 Kaunas, nerijus05@yahoo.com

Anotacija. Straipsnyje išryškinamos arkivyskupo Mečislovo Reinio idėjos ugdant įvairiapusiškai išprususią asmenybę. M. Reinys skyrė dėmesį žmogaus asmens orumui, tikėjimo ir proto suderinamumui. Asmenybės ugdymo jis neįsivaizdavo be vertybinio pamato, kurį išugdyti gali tvirta šeima ir mokykla, kaip bendruomenė. Šiandien Bažnyčios dokumentai, kalbantys apie katalikiškas mokyklas ir auklėjimą jose, akcentuoja, kad žmogus turi būti ugdomas kaip asmenybė, o katalikiška mokykla turi tapti ir bendruomene, ir kryžkele, kurioje sueina įvairios patirtys ir interesai. Galima sakyti, kad, kalbėdamas apie mokyklą, kaip bendruomenę, savo tautos ateitį matydamas tik dorame žmoguje, arkivyskupas Mečislovas Reinys peržengė laikmečio ribas ir tos jo mintys yra aktualios nūdienai.

Esminiai žodžiai: *arkivyskupas, katalikiškos mokyklos, žmogaus orumas, ugdymo programos, religinis ugdymas, asmenybės ugdymas, dorinis ugdymas.*

Įvadas

Temos aktualumas. Arkivyskupas Mečislovas Reinys, grįžęs po studijų užsienyje, aktyviai įsijungė į akademinę veiklą: dalyvavo „Ryto“ draugijos veikloje, dėstė gimnazijoje ir Vilniaus, o vėliau – Vilkaviškio kunigų seminarijose, skaitė paskaitas, dėstė Vytauto Didžiojo universitete. Mokėdamas devynias užsienio kalbas, galėjo naudotis pačia naujausia to meto mokslinė literatūra, Vis dėlto jis neliko mokslininkas-teoretikas. Žinias stengėsi perduoti praktiškai. Bendravo su jaunimu, studentais, rašė straipsnius. Ne vieną yra parašęs ir ugdymo bei lavinimo temomis, tačiau ilgą laiką Mečislovas Reinys buvo lyg terra incognita, nors jo asmenybę ir veiklą įvairiais aspektais yra tyrinėję ne

vienas mokslininkas. Net ir šiandien jo rašytinis palikimas nesusistemintas ir moksliskai nuodugniai neišnagrinėtas.

Taigi, šio straipsnio *tikslas* – aptarti arkivyskupo Mečislovo Reinio pedagogines idėjas ir jų atspindžius dabartinėse katalikiškose mokyklose.

Problematika. Arkivyskupas Mečislovas Reinys tautos klestėjimą matė tik visapusiškai išprususioje, ant tvirtų krikščioniškų pamatų pastatytoje visuomenėje. Šioje vietoje šandienos švietimo strategams Reinį reikia iš naujo atrasti. Analizuojant arkivyskupo mintis, labai svarbu atsakyti į klausimą, kuo jos aktualios šiandien, siekiant išugdyti asmenybę, ir kiek jos atitinka šiuolaikinėms katalikiškoms mokykloms keliamus uždavinius.

Uždaviniai:

1. Išryškinti svarbiausias arkivyskupo Mečislovo Reinio pedagogines idėjas, susijusias su asmenybės ugdymu;
2. Aptarti arkivyskupo Mečislovo Reinio pedagoginių idėjų aktualumą dorinio asmenybės ugdymo kontekste šiuo metu Lietuvoje veikiančiose katalikiškose mokyklose;
3. Aptarti žmogaus asmens orumo temą, atsiskleidžiančią arkivyskupo Mečislovo Reinio mintyse.

Straipsnyje naudojami **dokumentų analizės** ir **lyginamosios analizės** metodai. **Dokumentų analizės metodas** – nagrinėjamas dokumentų turinys ir jų parašymo aplinkybės. **Lyginamosios analizės metodas** – skirtingų autorių informacija gretinama ir lyginama. Metodinių uždavinių sprendimo būdas – aprašomasis.

Arkivyskupo Mečislovo Reinio pedagoginės idėjos

Mečislovas Reinys dar 1915 metų rugsėjo pabaigoje, Vilniuje besikuriant lietuvių gimnazijai ir pedagoginiams kursams, buvo paskirtas jų kapelionu. Čia dėstė ne tik tikybą, bet ir logiką, gamtą, politinę ekonomiją. Taip pat nuo 1916 metų Vilniaus kunigų seminarijoje dėstė filosofiją bei sociologiją. Skaitė paskaitas įvairiuose kursuose. Nuo 1922 metų dėstė Vytauto Didžiojo universitete psichologiją. Čia daug dėmesio skyrė praktiniam žinių bei idėjų diegimui į studentų gyvenimą, patardavo, kaip mokantis, ruošiantis egzaminams išvengti nuovargio, kaip kurio nors amžiaus žmogui elgtis konkrečioje situacijoje. Ruošdamasis paskaitoms, gausiai naudojo naujausią literatūrą. Galima sakyti, kad Reinys didžiąją savo gyvenimo dalį paskyrė jaunosios kartos ugdymui. Į šį darbą žvelgė principingai ir atsakingai.

Reinys jautė, jog labai svarbu kurti ne tik politinę Lietuvos Nepriklausomybę, bet ir rytojų statyti ant dorovės ir išminties pamato. Jo nuomone, valstybės gerovė ir jos dvasinė būklė – neatsiejami dalykai: dvasinę gerovę užtikrina iš dekalogo pažinimo ir jo laikymosi kylantis dorovingumas. Todėl arkivyskupas stengėsi visais įmanomais būdais ugdyti žmogaus asmenybę. Jis stengėsi, kad jauni žmonės nenuslopintų mokslo

poreikio. Reinio nuomone, ugdymas turi būti susietas su noru tarnauti visuomenei ir žinių realizavimu nuolat plečiant pažinimo ribas. Visa tai Mečislovas Reinys plėtoja ne viename straipsnyje. Apibendrinant galima būtų išryškinti keletą ugdymo idėjų:

- Nuodugnus ir realus žmogaus sielos pažinimas. Tą galima pasiekti suvokiant žmogų, kaip asmenį.
- Gyvenimo, pasaulio, taisyklių ir normų pažinimas. Aplinka, gyvenamoji situacija turi pasitarnauti visapusiškam asmenybės ugdymui.
- Auklėtojo savitvarda, reikalinga perteikiant žinias. Labai svarbu, kad ugdytojas neužsidarytų teoriniame lygmenyje, bet ugdomiesiems perteiktų ir savo asmeninę patirtį.
- Mokymas turi eiti ranka rankon su auklėjimu. Nereikia apsiriboti vien tik sausoku teorijos žinojimu. Žmogus turi mokėti mąstyti.
- Labai svarbi laisvės arba doros pedagogika, kuria remiantis reikia ugdyti jaunimą. Svarbu ne iš karto iškelti ugdymo kartelę, bet patį procesą pritaikyti prie realių aplinkybių.
- Svarbu kreipti dėmesį į jaunimo dvasią, pažiūras. Ugdytojas turi žinoti, kur kryps ugdytinio polinkiai.
- Daug dėmesio skirti kilniems pasiryžimams bei jų įgyvendinimui.
- Dėmesį skirti tobulumui, vengiant nesveiko individualizmo. Vien tik žinių perteikimas neturės didesnės įtakos žmogaus, kaip asmenybės, ugdymui. Mokykla turėtų būti pritaikyta vaiko sielai: ugdytinis negali būti prilyginamas statistinei žymei, tačiau suteikiamos visos įmanomos galimybės skleisti jo gabumams.

Taigi, Mečislovas Reinys, nors ir kalbėjo savo laikmečio visuomenei, tačiau jautė, kad jokio proveržio negali būti be kultūros, mokyklų, doros. Ypač Reinys pabrėžė dorą. Be jos, mokslininko nuomone, neįmanomas visapusiškas asmenybės ugdymas. Galima sakyti, kad dorinį auklėjimą Reinys kiek apriboja, įstatydamas jį į vyraujančios religijos pagrindus. Antra vertus, tai atitiko to meto situaciją, nes, Reinio nuomone, religinis auklėjimas turi išskleisti žmoguje galias tiesos paieškai. Tuo arkivyskupo idėjos liko artimos neotomistinėms idėjoms. Taigi, M. Reinys akcentuoja, kad, ugdant asmenybę, svarbus ne vien žinių perteikimas ir įsisąmoninimas, bet ir gebėjimo mąstyti, priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę – doros ugdymas: rengiant jaunuomenę gyvenimui, svarbi realinio ir dorinio pradmenų harmonija. Todėl arkivyskupas žavėjosi Don Bosco auklėjimo sistema. Čia ugdoma asmenybė, atskleidžiant kiekvieno dvasios galias. Čia kiekvienas žmogus unikalus, turintis dieviškumo kibirkštėlę, suteikiančią kiekvienam nelygstamą vertę.

Tad kokia švietimo sistema Mečislovui Reiniui atrodė pati naudingiausia Lietuvai? Arkivyskupas kreipė dėmesį į pradinės mokyklas ir gimnazijas. Jos turi tvirtus pamatus. Kodėl Reinys pasirenka būtent tai? Reinio nuomone:

1. Pradinių mokyklų programose turi atsispindėti tiek tautinis charakteris, tiek bendražmogiškosios vertybės. Pradinis ugdymas yra būtinas žmogui. Pradinę

- mokyklą arkivyskupas priskiria gyvenimui, praktikai, o ne teorijai, todėl čia labai svarbus ir dorinis pagrindas. To reikia atsakomybės jausmui žmoguje suformuoti. Šioje vietoje labai svarbi mokytojo kompetencija. Mokytojas, pasak Reinio, turi suprasti vaiko sielą, gilintis į vaiką supantį pasaulį, kalbėti vaikui suprantama kalba. Galima teigti, kad Reinys skatino individualų mokymą. Tačiau mokymo programos, jo nuomone, visose mokyklose turi būti suvienodintos taip, kad atitiktų gyvenimo realijas. Kiekvienai šeimai turi būti sudarytos sąlygos mokslinti vaikus (Reinys, 1918). Pilietinis auklėjimas, kurio pradžia Reinys sieja su pradine mokykla, nuo pat pradžių turi būti orientuotas į visuomeninį darbą (Reinys, 1928).
2. Kalbėdamas apie gimnazijas, vyskupas dar kartą pabrėžia, kad mokslo uždavinys – vystymasis, kūryba, atsakomybė. Todėl ir gimnazijose labai svarbus dorinis pagrindas, disciplina. Kartu gimnazijų uždavinys, kaip pabrėžia vyskupas, yra rengti būsimus studentus universitetui. Todėl dar gimnazijose reikia numatyti, kokių specialistų reikia tautai, ir į tai orientuoti jaunąją kartą: gimnazijos turi būti orientuotos ne į kokią nors siaurą kryptį, bet į įvairias kryptis (Reinys, 1918). Vienas svarbiausių uždavinių, Reinio nuomone, gebėjimo argumentuotai mąstyti skatinimas (Reinys, 1920).
 3. Brandžiai asmenybei ugdyti, pasak vyskupo, svarbios yra ir konfesinės mokyklos (Reinys, 1928).

Žmogaus asmens orumo ir unikalumo sklaida itin artima Mečislovui Reiniui. Visapusiško asmens auklėjimo procese svarbi teorijos ir praktikos, o kalbant apie dorinį-religinį ugdymą, – tikėjimo ir proto dėmė. Kalbėdamas apie tai, Reinys išskiria valios ugdymą: ugdytojas turi orientuotis į ryškėjančius mokinio idealus, gabumus.

Ugdant taip pat svarbus ir aplinkos pažinimas bei atsakomybės lavinimas. Tai dalykai, kurie, pasak M. Reinio, išlaisvina sielą (Reinys, 1928).

Mečislovas Reinys atsakomybę už asmens auklėjimą išsiskleidimą nuima nuo mokyklos pečių. Čia, jo nuomone, lemiamą įtaką turi šeima. Jai atitenka didžiausi svertai. Išryškėja įdomi sąsaja su šiandiene povatikanine teologija, šeimą laikanti „namų Bažnyčia“. Į jos, kaip „namų Bažnyčios“, funkcijas dar tarpukaryje dėmesį atkreipęs M. Reinys teigia, kad pirmiausia tėvai turi rūpintis tinkamu vaikų auklėjimu, nes jų autoritetas daro lemiamą įtaką vaiko sielai.

Kalbėdamas apie gimnazijas, vyskupas atkreipia dėmesį į būtinybę ugdyti mokinių pasiryžimus ir siekti tobulumo per tiek humanitarinių, tiek gamtos mokslų pažinimą. Tačiau, pasak Reinio, reikia vengti individualizmo, dažnai atribojančio žmogų nuo bendruomenės ir daugiau griaušančio nei ugdančio. Vyskupo nuomone, ugdymui labai svarbus bendruomeniškumas. Tačiau tinkamai dirbant su žmogumi, kaip individu, galima taip pat pasiekti puikių rezultatų. Čia vyskupas šeimos, mokyklos ir visuomenės funkcijas auklėjimo srityje sukonkretina, sakydamas, kad tėvai, mokykla ir Bažnyčia turi eiti kartu. Tai, be abejo, atliepia šiuolaikinės katalikiškos mokyklos XXI amžiuje. Tai pabrėžia ir popiežius Jonas Paulius II savo enciklikoje *Fides et ratio*. Jis sako, jog protas

nėra pašauktas spręsti apie tikėjimo turinį; to jis ir neįstengtų padaryti. Jo užduotis yra veikiau ieškoti prasmės, atrasti protingus paaiškinimus, kurie visiems padėtų pasiekti tam tikrą tikėjimo dalykų supratimą. Jis privalo ieškoti to, ką myli: juo labiau myli, juo labiau trokšta pažinti. Pasak popiežiaus, kas gyvena dėl tiesos, tas siekia pažinimo, vis labiau liepsnojančio meile tam, ką pažįsta, tačiau dar nepasiekė to, ko trokšta. Tiesos troškimas ragina protą eiti dar toliau; atrodytų, protas net stebisi savo gebėjimu žengti toliau už tai, ką jau yra pasiekęs. Čia protas gali sužinoti, kur galiausiai veda jo kelias (Jonas Paulius II, 1998, 42).

Dar vienas svarbus mokyklos uždavinys, pasak vyskupo M. Reinio, yra mokinių ugdymas tėvystei ir motinystei. Šiam uždaviniui įgyvendinti svarbios ir apeigos, ir visuomeninė veikla. Visa tai padeda naujai suprasti Dievą, gamtą, žmogų. Mečislovas Reinys jau tuomet pastebėjo, jog šioje srityje tikrai ne viską nulemia žinios. Reikalingas tam tikras vertybinis pagrindas, kurį galima išsiugdyti. Atsakingos tėvystės ir motinystės ugdymas ir šiandien turi eiti per visą ugdymo procesą. Akivaizdu, jog tėvystei ir motinystei nepakanka vien tik moralinio ir materialaus pasirengimo. Mokykla čia vaidina vieną svarbiausių vaidmenų. Siekiant, kad tai duotų apčiuopiamų vaisių, labai svarbu, kad būtų vykdomi švietimo sistemos pokyčiai dėl platesnio ir labiau visapusiško pedagogo pasirengimo, ypač dirbančio valstybinėje ugdymo įstaigoje, kuri asmeniui teikia tolesnės asmenybės raidos pamatus (Burvytė, 2015).

Katalikiškoji mokykla: asmenybės ugdymas

Dėmesys katalikiškai mokyklai ypač išaugo po Vatikano II Susirinkimo. Šiandien auklėjimo svarbą pabrėžia ne vienas Bažnyčios dokumentas. Derėtų paminėti dar popiežiaus Pijaus XI encikliką „Apie jaunuomenės auklėjimą“ (1929), taip pat Vatikano II susirinkimo deklaraciją „Gravissimum educationis“ (1965), Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos dokumentus „Katalikiškoji mokykla“ (1977), „Religinė katalikiškosios mokyklos auklėjimo dimensija“ (1988), „Katalikiškoji mokykla ant trečiojo tūkstantmečio slenksčio“ (1997).

Lietuvoje šiuo metu, 2019 metų Nacionalinės Katalikiškųjų mokyklų asociacijos duomenimis, veikia 29 katalikiškos ugdymo įstaigos, iš kurių yra 6 pradinės ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos; 3 progimnazijos, 13 gimnazijų; 1 neformaliojo ugdymo mokykla; 2 profesinės mokyklos ir 1 aukštoji mokykla. Čia mokosi per 20000 mokinių, dirba 1791 pedagogas.

Visapusiškas asmenybės ugdymas – vienas svarbiausių Bažnyčios evangelinės misijos uždavinių. Vatikano II Susirinkimo deklaracijoje „Gravissimum educationis“ sakoma: „Valstybė privalo įvairiškai rūpintis jaunimo auklėjimu: saugoti tėvų bei kitų auklėtojų teises ir pareigas bei jiems padėti; jei tėvų ir kitų bendruomenių pastangos nepakankamos, vadovaujantis subsidiarumo principu, imtis auklėjimo darbo, atsižvelgiant į tėvų pageidavimus“ (Krikščioniško auklėjimo deklaracija *Gravissimum educationis*). Auklėjant jaunąją kartą labai svarbu pereiti nuo mokyklos, kaip institucijos, iki mokyklos,

kaip bendruomenės, kurioje svarbus mokymo klimatas, kiekvieno mokinio asmeninis ugdymas, kultūros ir Evangelijos santykis ir viso pažinimo pagrindimas tikėjimu.

Katalikiškų mokyklų ugdymo sistemoje akcentuojamas žmogaus asmenybės ugdymas. Jų edukacinėje filosofijoje tikėjimas, kultūra ir gyvenimas sudaro vienybę, per kurią atsiskleidžia kultūros ir evangelijos integracija bei viso pažinimo pagrindimas tikėjimu. Šiandien katalikiška mokykla turi virsti centru, kuriame lavinimas būtų apšviestas Evangelijos mokslo ir atitiktų šiuolaikinio jaunimo poreikius.

Todėl ugdymo procese svarbu atpažinti bei atmesti kultūrinės antivertybes, keliančias grėsmę žmogiškam orumui. Atskiromis disciplinomis čia ne tik perteikiamos žinios, bet ir vertybės bei atskleistinos tiesos. Tokioje tiesos ieškojimo atmosferoje atsiveria galimybės gilinti jaunimo žmogišką pažinimą iš tikėjimo perspektyvos, ugdyti protus ir širdis krikščioniškajai atsakomybei. Šiuo požiūriu katalikiškoje mokykloje disciplinos bendradarbiauja ugdant brandžią asmenybę. Visa tai į patį mokyklinį pažinimą įdiegia pasaulio, gyvenimo, kultūros ir istorijos viziją (Katalikiškojo ugdymo kongregacija. Katalikiškoji mokykla ant trečiojo tūkstantmečio slenksčio 1997).

Vertybinis ugdymas: tikėjimas – gyvenimas – tikėjimas

Arkivyskupas Mečislovas Reinys savo straipsniuose kalbėjo apie plataus spektro ugdymą, partemtą krikščioniškosios moralės principais. Jam svarbu buvo, kad žmogus ne tik žinotų moralines normas, bet ir jomis gyventų. Ši kryptis ypač reikšminga šiandien, susiduriant su reliatyvizmo diktatūros, kurią išgyvena Europa, iššūkiais. Todėl šiandien katalikiškų mokyklų misija, paremta tikėjimo ir proto sinteze, įgauna vis didesnę reikšmę.

Tiesa, visa tai svarbu ne vien kalbant apie dorinį ugdymą katalikiškose mokyklose, bet ir apskritai. Svarbu paminėti, kad dorinio ugdymo programose, kurios šiandien naudojamos tiek katalikiškos krypties mokyklose, tiek apskritai bendrojo lavinimo mokyklose, akcentuojama, kad dorinis ugdymas ne vien integralus: tai viena iš ugdymo turinio branduolio sričių, kadangi siekiama padėti mokiniams ugdytis moralės ir religijos supratimą, mąstymą, sąžinę ir kurti pozityvų, bendrosiomis dorinėmis vertybėmis grindžiamą santykį su savimi, su kitais žmonėmis ir pasauliu. Kalbant apie dorinį ugdymą negalima apsiriboti vien tik religiniu ugdymu. Šiandien dorinis ugdymas apima daug platesnį lauką. Tai tikėjimo, etinių dalykų, pilietiškumo sintezė. Todėl dorinio ugdymo kaip tokio turinys gana platus, tarpdisciplininis.

Ugdymas tęsiasi per visa ugdymo procesą. Jo turinys nuolat kinta, o uždaviniai apima vis platesnį „išgyvenimo iššūkių ir tendencijų verpetuose“ horizontą. Juk svarbu ugdyti kompetentingą asmenį, mokyti atsirinkti ir kritiškai vertinti informacijos gausą, o ne perteikti žinias, kurios greitai gali tapti neaktualios. Didelis dėmesys čia skiriamas dvasi- niam mokinio tapsmui, asmens orumui ir bendrosioms žmogaus vertybėms. Skatinama saviraiška, dialogiškumas, socialinių ryšių kūrimas, palaikymas ir stiprinimas rūpinantis aplinka, mokantis argumentuotai atsakyti į laikmečio klausimus ir apmąstyti žmogaus būtį pasaulyje. Kaip nurodo bendrosios programos, svarbiausi religinio ugdymo tikslai –

mokėti ieškoti atsakymų į klausimus tikėjimo požiūriu, ugdytis gebėjimus bendrauti su Dievu ir su artimu, pažinti Šventąjį Raštą ir tikėjimo turinį, atsiliepti į kvietimą siekti dvasinio augimo. Čia svarbu, kad būtų ne tik perteikiamos žinios, bet ir ugdomos vertybinės nuostatos, todėl, kaip minėta anksčiau, dorinis ugdymas yra tarpdiscipliniškas. Svarbiausiam ugdymo, kaip tokio, tikslui ugdyti visapusišką asmenybę pasitarnauja ne tik kalbinis, socialinis, gamtamokslinis, meninis, technologinis, matematinis, informacinių technologijų ir sveikatos ugdymas. Mokytojai turi atsižvelgti į šiandienos iššūkius, konkrečią klasės situaciją ir mokinių įvairovę.

Svarbu ieškoti sąsajų, kurios jungtų įvairių požiūrių ir įvairios patirties mokinius, o ugdymą tikslinga individualizuoti. Čia svarbus ir asmeninis mokytojo pavyzdys. Pats ugdymo procesas, kaip nurodo bendrosios programos, grindžiamas dorinės mokinių motyvacijos skatinimu ir atsakingumo ugdymu, o ne moralizavimu. Turinys pateiktinas šiuolaikiškai ir aktualiai, todėl dalyko programos nuolat atnaujintinos.

Svarbi sėkmingo dorinio ugdymo sąlyga – mokytojų ir šeimų bendradarbiavimas. Įgyvendinant šiuolaikinio ugdymo nuostatas, tėvai tampa ugdymo įstaigų partneriais, paisoma jų nuomonės ir lūkesčių, kartu nemažai dėmesio skiriama tėvų švietimui, rizikos grupės šeimoms, stengiamasi teigiamai paveikti pedagoginę šeimos kultūrą. Šeima yra pirmoji ir pagrindinė vaiko ugdymosi aplinka. Dorinio ugdymo mokytojui svarbu žinoti, kokia yra socialinė aplinka ir auklėjimo patirtis mokinio šeimoje. Tad svarbu kurti palankią emocinę aplinką.

Šiandien dorinio ugdymo bendroji programa, naudojama tiek katalikiškos krypties, tiek ir kitose bendrojo lavinimo mokyklose, remiasi profesoriaus Thom Groome modeliu. Iš pažiūros šis modelis atrodo be galo paprastas. Kalbėdamas apie jį, profesorius Thom Groome (Thom Groome, 1998) sako, jog čia tiesiog išmintis sujungiama su Meile, nes ji ugdo. Taigi šiame modelyje pažinimas yra ne ginklas save įtvirtinti, bet padėti kurti saugesnę ir atviresnę bendruomenę. Doriniame ugdyme, profesoriaus nuomone, svarbu klausti, ką žinojimas duoda asmenybės ugdymui ir brandai, kokia yra moralinė žinojimo atsakomybė ir socialinė funkcija. Taigi, grįžtama prie hermeneutinės spiralės: praktikos ir teorijos, iššūkių ir apsisprendimų tarpusavio papildomumo.

Thom Groome apmąstydamas šią tiesą neatliko jokių atvejo tyrimų. Jis tik apmąstė teorijos ir praktikos seką, kurioje gyvenimas ir tikėjimas neatsiejami. Šis metodas grįstas patirties sklaida – refleksija. Čia visi dėmesys sudedami ne į atsakymą, ne į klausimus: „kas?“ ir „kaip?“, bet į atsakymą į klausimą „kodėl?“. Nelieta sąlygų, vertinimo, nelieka ir pasyvaus intelekto. Tas likęs aktyvusis intelekto pradas, toks artimas Tomui Akviniėčiui, asmenį daro asmeniu. Todėl būtent tai, pasak Thom Groome, yra viso dorinio ugdymo turinio centras.

Tikėjimo ir gyvenimo sąsaja – pagrindinis veiksnys ugdant asmenybę. Arkivyskupas Mečislovas Reinys nuolat skleidė ir gvildeno šias idėjas, joms įgyvendinti pasitelkdamas krikščionišką kryptį, kaip ugdymo proceso pagrindą. Atkreiptinas dėmesys, kad šios

mintys nėra praradusios aktualumo ir šiandien. Vienas iš pagrindinių katalikiškos mokyklos uždavinių šiandien – bendra atsakomybė už ateitį.

Išvados

Itin didelį dėmesį arkivyskupas Mečislovas Reinys skyrė asmenybės ugdymui. Jam ugdymas – visą gyvenimą trunkantis procesas, kur pagrindinį vaidmenį atlieka šeima. Todėl ir vienas svarbiausių uždavinių – šeimos, kaip institucijos, stiprinimas ir atsakingas jaunimo rengimas tėvystei – motinystei.

Didelį vaidmenį, M. Reinio nuomone, asmenybės ugdymo procese užima vertybės. Tai – darnios visuomenės pagrindas. Visa tai skleidžiasi ne tik per įvairias disciplinas, bet ir per bendruomenės klimatą. Todėl mokyklos gyvenime turi būti sukurta terpė bendrai augti.

Ugdyti brandžią asmenybę – vienas svarbiausių katalikiškų mokyklų uždavinių. Apie tai kalba ne vienas Bažnyčios dokumentas. Pastebėtina, kad lūžis šioje srityje vyko po Vatikano II susirinkimo. Ne kartą Bažnyčios dokumentuose išryškintas bei nagrinėtas tikėjimo ir mokslo santykis bei jų tarpusavio papildomumas. Pastebėtina, kad į šiuos dalykus savo straipsniuose jau kreipė dėmesį arkivyskupas Mečislovas Reinys. Taigi, galima drąsiai teigti, kad arkivyskupo mintys apie ugdymą, auklėjimą nepraradusios aktualumo ir šiandien. Jos randa deramą atgarsį šiandienos katalikiškų mokyklų misijoje.

Literatūra

- Burvytė, S. (2015) Jaunų žmonių pasirengimas tėvystei ir motinystei. *Pedagogika*, 2015, 41(2), 45–63.
- Juškienė, V. (2002). Katalikiškosios mokyklos edukaciniai bruožai. *Tiltai*, 12, 290–300.
- Juškienė, V. (2006). Katalikiškosios mokyklos etoso įtaka šeimos vertybių ugdymui(si). *Tiltai*, 31, 271–293.
- Juškienė, V. (2004). Katalikiškosios mokyklos samprata. *Soter*, 12 (40), 155–164.
- Jonas Paulius II (1998). Enciklika apie tikėjimo ir proto santykį *Fides et ratio*. (žiūrėta 2019-06-18). Prieiga per internetą: http://www.lcn.lt/b_dokumentai/enciklikos/fides-et-ratio.html
- Nacionalinė katalikiškų mokyklų asociacija* (žiūrėta 2019-06-18). Prieiga per internetą: <https://sites.google.com/site/kasociacija/nariai>
- Neville, C. (2007). *Thomas Groome and the Intersection of Narrative and Action: Praxis, Dialectic and Hermeneutic* (žiūrėta 2019-06-19). Prieiga per internetą: http://http://aejt.com.au/__data/assets/pdf_file/0007/378106/AEJT_10.6_Clement_Thomas_Groome.pdf

- Pipiras, N. (2017). *Mečislovas Reinys ir Adelė Dirsyte: kuriant ateitį iššūkių verpetuose* (žiūrėta 2019-06-18). Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2017-11-09-mecislovas-reinys-ir-adele-dirsyte-kuriant-ateiti-issukiu-verpetuose/165909>
- Pupšys, V. (2000) Lietuvos mokyklos vizija arkivyskupo prof. dr. Mečislovo Reinio publikacijoje. *Lietuvių katalikų mokslo akademijos suvažiavimo darbai*, 18, 1123–1129.
- Reinys, M. (1930). Katalikiškasis mokymas bei auklėjimas. *Tiesos kelias*, 1, 38–40.
- Reinys, M. (1925). Lavinimo bei auklėjimo kely. *Lietuvos mokykla*, VIII, 5–7.
- Tamkevičius, S. (1998). *Religinė katalikiškos mokyklos auklėjimo dimensija*. Kaunas: Lietuvos katechetikos centras.
- Tijūnėlienė, O. (2000) Mečislovo Reinio pažiūros į ugdymą ir jo psichologinius pagrindus. *Lietuvių Katalikų mokslo akademijos metraštis*, 17, 283–304.

The Dissemination of Pedagogical Ideas of Archbishop Mečislovas Reinys in Today's Catholic Schools of Lithuania

Nerijus Pipiras

Vytautas Magnus University, K. Donelaičio g. 58, LT-44248 Kaunas, Lithuania, nerijus05@yahoo.com

Summary

Archbishop Mečislovas Reinys is one of the most prominent personalities. He paid much attention to personality development. According to him, multidisciplinary education is very important, where a person's personality can unfold. The Archbishop was admired by Don Bosco's ideas to make the school a community. This is important nowadays when the school's threshold goes beyond personality with a variety of life experiences. Consequently, it must appear as one of the most important factors in education, to be a moral and valuable core, which is not differ from life. Therefore, it is right to call today's Catholic school a cross of experience and ideas. The ideas of Archbishop Mečislovas Reinys about education and upbringing have not lost their persistence. They find a proper response to the activities and mission of the current Catholic schools.

Keywords: *Archbishop, Catholic schools, human dignity, educational programs religious education, personality education, moral education.*

Gauta 2019 08 28 / Received 28 08 2019
Priimta 2020 01 27 / Accepted 27 01 2020